

Slovenski dom

Štev. 110

V Ljubljani, četrtek 16. maja 1940

Leto V

Nova akcija Amerike za preprečitev nadaljnjega požara v Evropi Predsednik Združenih držav vnovič posreduje v Italiji

Washington, 16. maja. o. Predsednik Roosevelt je imel včeraj daljši razgovor z zunanjim ministrom Hullom in svetovalci. Na tem posvetu je bilo sklenjeno,

da bo predsednik napel vse sile, da prepreči širjenje vojnega požara v Evropi.

Roosevelt je včeraj dal nalog ameriškemu poslaniku v Rimu, da naj nemudoma sporoči Mussoliniju Rooseveltove želje za ohranitev miru.

Ameriški poslanik v Rimu Phillips je včeraj popoldne obiskal predsednika italijanske vlade Mussolinija in mu sporočil Rooseveltove želje ter predloge.

O posvetu ameriškega poslanika z Mussolinijem ni izšlo nobeno uradno poročilo in tudi najbrž ne bo. Tudi ne dajejo nobenih izjav o vsebini razgovora in o tem, kaj je Mussolini naročil sporočiti Rooseveltu v odgovor.

Danes popoldne se bo sešla ameriška zbornica. Na seji bo predsednik Roosevelt zahteval nove kredite za izpolnitev ameriške obrambe. Dal bo pri tem važno izjavo o stanju ameriške vojaške pripravljenosti ter najbrž naslovil resen opomin na evropske vojskujoče se države, zlasti na Nemčijo.

Ta nastop predsednika Roosevelta je treba smatrati kot poslednji opomin Amerike Evropi, preden poseže še Amerika v sedanjo vojno.

V ameriških diplomatskih krogih se opaža zadnje dni nenavadna živahnost. Diplomatični zastopniki posameznih držav redno obiskujejo zunanje ministrstvo, da dobe poročila o mednarodnem položaju in možnosti pomoči Združenih držav za zaveznike. V diplomatskih krogih v Washingtonu vlada splošno prepričanje, da bosta ta in prihodnji teden odločilna za vojno v Evropi. V teh krogih razpravljajo tudi o učinkovitosti Združenih držav za zaveznike.

»New York Times« prinaša v zvezi z Rooseveltovim posredovanjem v Italiji vest, da ni bilo doslej uradno ničesar sporočenega in da Roosevelt doslej še ni mogel dobiti Mussolinijevega odgovora. Uradni ameriški krogi z zadovoljstvom naglašajo, da je velika italijanska čezoceanska ladja »Conte di Savoia« odplula iz Genove v New York po vsem redu brez ozira na sedanje razburjenje.

Berlin, 16. maja. DNB: Nemški listi pišejo o Rooseveltovem posredovanju pri Mussoliniju. Roosevelt je imel, preden je odposlal svoj predlog ameriškemu veleposlaniku v Rimu, konference z različnimi osebnostmi iz najbližje okolice. Ameriški veleposlanik v Rimu je izročil Mussoliniju Rooseveltovo poslanico v sredo jutraj. Ameriško zunanje ministrstvo ni objavilo nobenega uradnega poročila o tem posredovanju.

Vesti 16. maja

Kancler Hitler je poslal nemški vojski zahvalo, da je tako hitro strla Holandijo. Posebno se zahvaljuje padalcem in letalcem, ki so prezirali smrt in s tem omogočili nemški uspeh. Zahvala pravi, da je holandska vojska bila močna, dobro oskrbljena in da so jo branile nepremagljive trdnjave in ovire.

Italijanske oblasti so včeraj prepovedale vse nadaljne demonstracije proti tujim državam. V Rimu, kjer so študentje popoldne skušali razgrajati pred zavezniškimi in balkanskimi poslaništvimi, jih je razgnala policija.

Nemški listi obirno razpravljajo o udaji Holandije in pravijo, da je s tem vojna prenešana na prag Anglije.

Predsednik italijanske Katoliške akcije, škof v Parmi, je poslal vsem italijanskim organizacijam Akcije naročilo, naj začno s »Križarsko vojsko molitve za mir«.

Franosko notranje ministrstvo je izdalo odlok o ustanovitvi posebne civilne garde za boj proti morebitnim poskusom nemških padalcev ter domačih izdajalcev.

Angleško mornariško ministrstvo poroča, da so nemška letala pred dvema dnevoma napadla angleški rušilec »Valentine« ob holandski obali. Rušilec je potem zavozil na pesek.

Ves promet z brzimi in ekspresnimi vlaki je ustavljen v francoskih južnovzhodnih pokrajinah. Zdi se, da zaradi premikanja čet proti Italiji.

Angleška vlada je ustanovila posebno ministrstvo za petroleje zaradi važnosti, ki jo igra to gorivo v sedanji vojni.

Švicarska vlada je sklenila izprazniti nekatere dele mesta Basela. Angleški konzul v mestu je naročil angleškim državljanom, naj mesto zapuste. Italijanski listi označujejo to konzulovo dejanje kot »nov o alarmistično in propagandno potezo zahodnih demokracij v nevtralnih državah, katerim ne grozi od Nemčije nobena nevarnost«.

Holandski zunanji minister van Kleffens je včeraj dal francoskim listom izjavo, v kateri pravi, da so Nemci izkoristili prav vse, s čimer bi mogli prenehati holandsko obrambo ter prestrašiti ljudstvo. Nadaljni holandski odpor bi zaradi goste naseljenosti povzročil silno trpljenje prebivalstvu, zaradi tega je bil odpor ustavljen. Toda holandska vlada in holandske ogromne pokrajine v čezmorskih deželah s tem niso kapitulirale.

Del holandske vojske se ni maral udati Nemcem in se je umaknil čez belgijsko mejo, kjer bo sodeloval v nadaljnjih bojih. Holandska vojsna mornarica se je vsa pridružila zavezniškom.

Prve sovjetske priprave proti Nemčiji

Tallin, 16. maja. m. Sovjetski poslanik je včeraj obvestil uradno estonsko vlado, da je vlada v Moskvi sprejela sklep glede novih vojaških ukrepov v svojih baltičkih oporiščih, kjer bo zgradila nova letalska in pomorska oporišča zaradi varstva Leningrada. V tem pogledu bo razen ojačen sovjetskih posadk postavila Rusija tudi nove hangarje, nove vojašnice in nova skladišča streliva. V Moskvi je opaziti precejšnje vznemirjenje zaradi naglega razvoja dogodkov na zahodu v korist Nemčije. Sovjeti so mislili, da bo vojna dolgotrajna in da se bodo v njej vse kapitalistične države temeljito izčrpale, nakar bo v teh državah nastala strašna zmeda. Kakor pa kaže, so se Sovjeti v tem ušeli. Brez dvoma je, da povzroča nemška premoč v sedanjih trenutkih bojazen v Moskvi. Zato tam težijo za tem, da bi si ojačili postojanke v baltičkih državah, ob Črnem morju in na Balkanu. Hkrati se sovjetska vlada pogaja s Švedsko. Ta pogajanja so se začela na pobudo Sovjetov. Pogajanja pa ne bodo samo trgovska, temveč tudi politična, kajti Sovjetska Rusija je ponudila švedski vladi poročilo za njeno nevtralnost in samostojnost. Sklenili naj bi posebno pogodbo, ki bi Švedsko pred tujim vpadom varovala. V Moskvi ne dvomijo, da bo Švedska ta predlog sprejela. Zelo opazno pa je bilo tudi dejstvo, da so vsi sovjetski poluradni krogi zelo ugodno sprejeli novo Churchillovo vlado v Veliki Britaniji.

400.000 Nemcev in Francozov v strašni bitki pri Sedanu

Velikanski napad angleškega letalstva na nemško zaledje
Trdnjava Liege še vedno v belgijskih rokah

Pariz, 16. maja. m. Dopisnik »United pressa« poroča z bojišča, da se bijejo strahovite in izredno krvave bitke in borbe ob reki Meusi. Posebno krvave so bile včeraj popoldne. Dopisnik poroča, da je po njegovih informacijah francosko vrhovno poveljstvo poslalo nad sovražnika, ki si je hotel priboriti prost prehod čez reko Meuso, ogromne čete, ki so sovražnika odbile s strohovitim protinapadom. Ob reki so bili boji prsa ob prsa in z uporabo vsega razpoložljivega orožja. Reka je bila vsa rdeča ter je po njej plavalo več tisoč trupel. Boji se nadaljujejo z vso srditostjo. V bojih sodelujejo na obeh straneh okrog 20 divizij, to je okrog 400.000 vojakov, poleg številnih oklopnih in motoriziranih oddelkov. Na tem delu bojišča imajo Francozi pripravljenih milijon mož in motoriziranih oddelkov, da jih vržejo proti Nemcem.

Berlin, 16. maja. o. Nemško uradno poročilo o položaju pri Liegeju pravi:

Nekatere utrdbe okoli Liègeja, ki so še vedno v rokah Belgijcev, so včeraj ves dan streljale na severna predmestja, ki so jih osvojili nemški oddelki. Nemci obžalujejo številne žrtve med civilnim prebivalstvom, medtem ko nemške čete nimajo od tega obstreljevanja nič škode.

Bruselj, 16. maja. o. Danes zjutraj je razglasil belgijski radio, da je belgijski kralj Leopold izdal proglas na častnike, podčastnike in vojaške belgijske armade, ki se bore v trdnjavi Liegeju. Razglas pravi:

»Bojujte se hrabro za svojo domovino do konca, jaz sem ponosen na vas. Leopold.«

London, 16. maja. o. Snoči in danes je angleško letalstvo izvedlo največji svoj letalski napad od začetka vojne. Na 300 milj dolgi črti od Schelde do vzhodno od Sedana so angleška letala bombardirala mostove, železniške proge in križišča, ki vežejo nemško armado z zaledjem. Povzročila so ogromno škodo na železniških progah, razdrila več mostov čez reko Meuse in povzročila ogenj povsod, kjer so težke bombe eksplodirale.

Grška vojska odhaja na albansko mejo

London, 16. maja. o. Iz Aten prihajajo poročila, da so se začele kmalu po polnoči premikati čete vzdolž albanske meje. Grčija je poslala veliko število svojih čet na albansko mejo, kjer so zasledile vse važnejše postojanke.

Poročajo, da so bile po polnoči pretrgane telefonske zveze med Atenami in da do sedaj še niso vzpostavljene. V političnih krogih pripisujejo vzrok temu zaradi premikanja grških čet.

Vrnitev našega odposlanstva iz Moskve

Belgrad, 16. maja. m. Ob 11.55 pride danes v Belgrad jugoslovansko odposlanstvo, ki se je v Moskvi pogajalo za trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo in to pogodbo tudi podpisalo. S tem so se trgovski odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo uredili. Oba prestolniska jutranja dnevnika objavljata obširno poročilo iz Bukarešte o povratku jugoslovanske delegacije. Včeraj se je delegacija ustavila v Bukarešti, kjer ji je priredil kosilo jugoslovanski veleposlanik Jovan Dučić. Popoldne pa je delegaciji na čast priredil čajanko odpravnik sovjetskega veleposlaništva v Bukarešti Kukuljev. Z večernim vlakom se je delegacija odpeljala iz Bukarešte v Belgrad. Za povratek delegacije vlada v prestolnici velikansko zanimanje.

Jutranje belgijsko vojno poročilo pravi, da je trdnjava Liege še vedno v belgijskih rokah in da vse nemške napade z vso srditostjo odbija. Belgijci so povzročili pri teh napadih nemškim četam velikanske izgube. Nemški tanki in motorizirane čete napadajo na črti od Antwerpena do severovzhodno od Namurja. Francoške, angleške in belgijske čete vse nemške napade odbijajo in je uspelo Nemcem le na nekaterih mestih prodreti.

Bruseljski radio je objavil, da niti belgijska vlada, niti diplomatski zastopniki zavezniškov niso zapustili belgijske prestolnice. Istočasno pa sporoča radio sledeči proglas belgijske vlade na narod:

Nemci napovedujejo letalske napade na belgijsko prestolnico

ker jo je treba smatrati za vojaško središče

Berlin, 16. maja. DNB. Nemško vrhovno poveljništvo poroča: Belgijska vlada je izjavila 10. maja po svojem zun. ministru v Bruslju ter ameriškemu poslaniku v Berlinu, ki je prevzel varstvo belgijskih interesov v Nemčiji, da je Bruselj odprto mesto. Ta izjava belgijske vlade ne odgovarja resnici. Nemška ogledna letala so ugotovila, da v zadnjih dneh korakajo čete vseh vrst orožja skozi Bruselj in da gredo tudi vojni transporti čez Bruselj in njegov železniški voz. Nemško vrhovno poveljništvo zaradi tega ne more več smatrati belgijske prestolnice za nezavarovano mesto. Če belgijska vlada resno

Holandski vrhovni poveljnik pojasnjuje:

Holandija se je udala zaradi nemške tehnične premoči

Berlin, 15. maja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Nemški vrhovni poveljnik in vrhovni poveljnik holandske vojske in mornarice sta podpisala včeraj popoldne udajo holandske vojske.

Prvi oddelki nemške vojske so včeraj ob 5.30 prišli do predmestij v Haagu, ravno tako je bil včeraj zaseden Rotterdam, ki je do polovice porušen od bomb in uničen od požarov.

Rotterdam, 16. maja. Vrhovni poveljnik holandskih obrambnih sil Winkelman je govoril po radiu holandskemu ljudstvu. V govoru je povedal razloge, zaradi katerih je sklenil povabiti holandsko vojsko, naj položi orožje. Poudaril je, da je vojska položila orožje, ker drugače ni bilo mogoče storiti. Vsi so bili trdno odločeni braniti domovino do konca, toda iz poročil vojske in mornarice se je jasno videlo, da so do torka storili vse, kar jim je bilo mogoče. Tudi največja hrabrost ni bila dorasla močnim tehničnim pomočnim sredstvom, ki jih je imel sovražnik. Holandska letalske sile so se tako zmanjšale, da več niso mogle pomagati četam in so bile zato holandske čete izpostavljene bombardiranju od strani nemškega letalstva. Vsa ta dejstva je poudaril Winkelman, so bila merodajna, da je bilo sklenjeno ustaviti boj. Na koncu je rekel, da je prepričan, da njegov sklep ni bil samo upravičen, temveč da je bila tudi njegova dolžnost razglasiti ustavitve boja.

London, 16. maja. Havas: Rotterdamska občina je objavila po radijski postaji v Hiltersunu, ki se nahaja pod nemško kontrolo, da je začelo v Rotterdamu primanjkovati živeža. Predvsem vla-

Umik naših severnih sosedov ne sme vzeti poguma belgijskemu narodu. S podporo francoskih in britanskih čet se naša vojska hrabro upira napadu sovražnika. Belgija ne more biti premagana. Po težkih dneh, v katerih živimo, bo spet triumfirala pravica.

Bruselj, 16. maja. Havas. Sporočilo belgijske vojske z dne 15. maja zvečer se glasi: Prišlo je do borbe med sovražniki in našimi oddelki. V tej borbi so naše čete večkrat onemogočile sovražniku napredovanje. Naše protiletalsko topništvo je energično nastopalo ter zabilo veliko število sovražnih letal. — Utrdbe Liege nadaljujejo z odporom.

misli varovati belgijsko prestolnico in ji prihraniti grozote vojne, mora takoj ustaviti vse vojaške prevoze in prehode čez skozi mesto ter prenehati z gradnjo utrdb. Napadi nemškega letalstva so po izjavi nemške vlade naperjeni izključno na vojaške objekte. Če se bo ugotovilo, da belgijska vlada ne ravna v Bruslju tako, kakor se zahteva od nezavarovanega mesta, bo mesto napadeno od nemških letalskih sil. Za vse posledice, ki jih bo trpelo mesto Bruselj, bodo odgovorni oni, ki so ga v nasprotju z izjavo belgijske vlade izrabljali v vojne cilje.

da pomanjkanje mleka ter je zato rotterdamski župan pozval Nizozemce iz drugih krajev, naj pomagajo.

Iz Holandije pa poročajo, da se Holanci v Zeelandu še vedno bore proti nemškim četam in da so podprli od vojne mornarice, ki se ni vdala Nemcem. Vse holandske trgovske ladje, ki imajo skupno tonažo nad 3.000.000 ton, so stopile v službo zavezniškov.

Zavezniške in italijanske priprave na Sredozemskem morju

Angleško in francosko brodogradje je odplulo iz Aleksandrije

Aleksandrija, 16. maja. m. (Exchange Telegraph) Egiptovska vlada je izdala vse ukrepe za strogo pripravljenost Egipta. Zavezniške ladje so zapustile pristanišče v Aleksandriji in so odplule v Sredozemsko morje. Za javnost je bilo izdano uradno sporočilo, da so vse ladje odplule na manevre. Dobro poučeni krogi pa pravijo, da odhod ladij pomeni, da Francija in Velika Britanija ne mislita odnehati pred italijanskim pritiskom, ki se čuti na vseh strateških točkah v Sredozemskem morju in ob vseh obrežjih.

Včeraj je Italija izvedla nove vojaške ukrepe: na italijansko francosko mejo je vrgla novih milijon mož poleg dosedanjih močnih oddelkov. V bližino zavezniških postojank v Sredozemlju pa je poslala nove letalske sile.

Če bi stopila Italija v vojno, bi prišlo do

dveh italijanskih napadov: 1. na Francijo in 2. na zavezniške postojanke v Sredozemlju. Italija bi hkratu dovolila Nemčiji, da prepelje svoje čete na francosko mejo ob Severni Italiji.

Zavezniški manevri v Sredozemskem morju pa imajo nalogo preprečiti vsako italijansko akcijo in tako opomniti italijansko vlado, če bi se lotila zaneti nov požar na Sredozemlju. Prav tako bi veljal opomin tudi italijanski propagandi med Arabci, kjer italijanski agentje netijo nezadovoljstvo in upore. Posebno je močna italijanska propaganda v Palestini, kjer je že prišlo do nemirov, katere pa so oblasti z vso strogostjo zatrle.

Predsednik bolgarske vlade dr. Filov je včeraj imel daljši posvet z nemškimi in italijanskimi poslaništvom v Sofiji.

„Banovina Slovenija naj se ustanovi“!

Slovenski župani so izročili posebno spomenico predsedniku in podpredsedniku vlade

Belgrad, 16. maja. m. Skupina slovenskih županov, ki se mudi že dva dni v Belgradu, se je davi odpravila z avtobusi belogradske mestne občine na Avalo in Oplenac, kjer je položila venca pred spomenik neznani vojak in na grob pokojnega kralja Aleksandra. Z Oplenca se bodo župani vrnili v Belgrad, nakar bodo zvečer odpotovali v Niš, da si bodo ogledali komunalno poslovanje tamkajšnje občine. Po vrnitvi se bodo slovenski župani oglasili tudi v Zagrebu in bodo obiskali mestnega poverjenika Starčevića in bana banovine Hrvatske dr. Ivana Subašića.

Včeraj so bili slovenski župani sprejeti pri predsedniku vlade Dragišu Cvetkoviću in pri podpredsedniku vlade dr. Mačku in so obema izročili spomenico, v kateri slovenske občine zahtevajo, da se jim prej zakonito banovina Slovenija. Spomenica se glasi:

»Slovenski župani, organizirani v županski zvezi, se zavedamo, da smo bili v svobodnih volitvah postavljeni na čelo slovenskih občin. Uživamo gaupanje slovenskega naroda in smo brez dvoma njegovi zastopniki in izraz njegove volje. Zato čutimo za svojo dolžnost, da v imenu slovenskega ljudstva spregovorimo za njegove temeljne narodne zahteve.

Dvajset let se slovenski narod bori za svojo samopravo, ker v njej gleda poročilo svoje narodne samobitnosti in svobodnega razmaha vseh svojih tvornih sil. Slovenski narod je vse svoje javno delovanje skozi zadnjih dvajset let usmeril k cilju, da uresniči to svojo temeljno zahtevo v korist države in slovenskega naroda.

Ko je nova državna politika s sporazumom z zastopniki Hrvatov dne 26. avgusta 1939 dosegla svoj vidni uspeh, je ves slovenski narod pričakoval, da se bo po realizaciji banovine Hrvatske ustanovila takoj banovina Slovenija.

Za nadaljevanje reorganizacije države v smislu sporazuma od 26. avgusta 1939 ni glede Slovenije prav nobene ovire. Slovenski narod je zaskrbljen, ker ustanovitev banovine Slovenije še ni izvršena in se odlašča, ne da bi bilo za to kake stvarne ovire ali da bi bili opravičeni razlogi za to. Zaradi tega mi, slovenski župani, z vso resnostjo dvigamo svoj glas v imenu slovenskega ljudstva in zahtevamo, da se sedaj, ko je banovina Hrvatska ustanovljena, ustanovi banovina Slovenija. Če to zahtevamo, se čutimo solidarni z vsem slovenskim narodom, ker vemo, da s tem pospešujemo prav umevane interese države.

Veličastna manifestacija slovensko-hrvatske vzajemnosti v Mariboru

Predstavnike hrvaške književnosti so sprejele tisočglave množice ter jim prirejale navdušene sprejeme

Maribor, dne 15. maja.

Danes je bil »artor pozorišče veličastnih narodnih manifestacij, ki so veljale prihodnosti in nastopu predstavnikov hrvaške književnosti v našem obsejnim slovenskem mestu. Pred dvema meseci so predstavitelji hrvaške literature s svojim obiskom v slovenski prestolnici obnovili pristrice vezi, ki so nekdanje združevale slovenski in hrvaški narod ter so bili deležni toplega sprejema od strani Slovencev in njihovih predstavnikov. Potem so predstavniki slovenske književnosti vrnili hrvaškim tovarišem obisk v Zagrebu ter je bil njihov tamošnji nastop prav tako zvečan z velikimi manifestacijami za slovensko-hrvatsko bratstvo. Danes pa so prihiti hrvaški pisatelji in pesniki v obsejni Maribor. Kakor je bil njihov prihod v Ljubljano pomemben iz stališča krepitve zveze slovenske in slovenske kulture, je današnji njihov obisk v Mariboru, na skrajnem severu naše države, pomemben v narodnem in državnem pogledu. Slovenski Maribor je pravilno dojel pomembnost današnjega dogodka ter je hrvaške brate sprejel s takim navdušenjem in takšnimi manifestacijami, kakor jih gotovo niso pričakovali.

Narode stisnena majhna naroda, kakor sta hrvaški in slovenski, vztrajati na ločitvi duhov. Vi ste započeli novo dobo, ko ste prišli v Ljubljano, in Slovenci so radostno sprejeli ta vaš poziv, ko so prišli v Zagreb, vi pa, hoteli v svoji akciji pokazati začetek, ste nadaljevali svoje prizadevanje in ste danes prišli, ki vas sprejemamo z vsem navdušenjem, vsega duha in z odprtim srcem. Z željo, da bi to vaše kratko prvo bivanje med nami bilo drago in prijetno in da bi rodilo za naše prijateljstvo in za naše duhovno stremenje obilo sadov, vas pozdravljamo v imenu vsega kulturnega in slovenskega Maribora in vam kličemo v pristrice dobrodoščilo: »Bratje Hrvati — živijo«!

V imenu dragih gostov se je zahvalil za pozdrav predsednik Društva hrvaških književnikov dr. Ilija Jakovljevič. Videlo se mu je, da ga je manifestanten sprejem in silno navdušenje očaralo, ko je ves oduševljen in neprestano prekinjen z vzkliki Hrvatom, Jugoslaviji in Sloveniji govoril: Hrvatski pisatelji in pesniki prihajajo v Maribor kot predstavniki hrvaške kulture, kot zastopniki vseh Hrvatov, da tudi tukaj, na moji državi, podarjajo tesne vezi, ki vežejo Hrvate in Slovence, da posebno tukaj povedo, da bratstvo med Hrvati in Slovenci res obstaja in da je tako trdno, da ga nič ne more omajati. Hrvatski narod bo bratsko slovensko zemljo branil kakor svojo.

Nato so zapeli pevci Ispavčeve župe več domoljubnih pesmi, godba Drave je igrala slovensko himno »Hej Slovanci, ki jo je vsa ogromna množica pela, potem pa so se podali gostje pred kolodvor, kjer jih je znova sprejela tisočglava množica z navdušenimi vzkliki. S kolodvora se je potem napotil sprejeto po Aleksandrovi cesti v mesto. Na čelu so korakali gostje, za njimi pa več tisočglava množica z godbo, ki je igrala slovenske koračnice, množica pa so pele domoljubne pesmi ter vzklikale Hrvatom, Slovincem, naši državi in dinastiji. Pred hotelom Orel se je sprejeto ustavil, ljudje pa so vztrajali tam še dolgo potem, ko so se gostje že umaknili v hotelske prostore. Od Orla so se gostje odpravili na pokopališče na Pobrežju, kjer so položili na grob osvoboditelja Maribora, slovenskega pesnika, generala Maistra, lep venec.

Sprejem hrvaških književnikov v Celju

Celje, 16. maja.

Slovensko Celje je včeraj ob treh popoldne pristočno sprejelo na celjski postaji hrvaške književnike, ki so se peljali z brzovlakom v Maribor, priridit recitaciji večer na mariborskem »Umetnostnem tednu«. Do Laškega sta se hrvaškim književnikom peljala naproti dva zastopnika celjskih kulturnih društev, v Celju pa jih je pozdravil prof. dr. Strmšek. Pri sprejemu se je zbralo precej celjskega občinstva, ki je hrvaške književnike navdušeno pozdravljalo. V Celju sta književnike sprejela dva zastopnika mariborskega »Umetnostnega tedna«, ki sta jih potem spremljala na vožnji do Maribora.

Jutri, v petek, je prvi brezmesni dan po novi uredbi, na kar opozarjamo občinstvo in mesarje!

Clements Ripley: KRIŽANA LJUBEZEN

»Nisem bila ravno blazna! Vrnili se bomo brez vsakega kesanja trdila Julija, prebricana, da je njena moč še vedno večja od Presove in njegove volje.

»Veruj mi, tokrat ga ne bo! Pusti, da pošljem po njega, naj se vrne!«

»Ne! Je trpko odgovorila Miss Julija in se postavila pred tetro Belle. »Vrnili se bo, čakaj, videla boš! Se danes se bo vrnil, da me iskalo... A kadar pride, mu reci, da je epim in da jutri ne bom zgodaj vstala... Reci mu, naj pride šele popoldne...« Je pripovedovala Julija, ko se je vzpenjala po stopnicah proti svoji spalni sobi. A vendar, kot bi se v njej nekaj zločilo in bi jasno začutila vso težo in grobost svojega dejanja... na zadnji stopnici je obšla. Se naslonila na leseno ograjo in s solznimi očmi zaklicala tетки Belle:

»Prišel bo, prišel... a ti mu reci...«

Naprej ni mogla. Čutila je, kako ji nekaj nejasnega, usodnega in strašnega stiska prsi. Neke nedosanjane sanje se rušijo v neprodno temo in brezdanje globine. Stresti je hotela muko iz sebe in zbežala v spalnico. Podzavestno je odprla okno in se zagledala v temno noč. Mir, globoka in strašna tišina. Nobenih

korakov ni čutil, nobene sence, a ona je trdno verovala, da Pres kljub vsemu ni odšel, ampak se je vrnil in jo čaka pod oknom, čaka, da jo bo prosil oduščenja... on njo, namesto ona njega... Sedaj ji je bilo jasno, da se je varala.

Hladni, nočni vetrč ji je udaril v obraz in ji zmešal lase. Vedela je: vse je končano... in treba bo mnogo, mnogo truda, da se bo vse znova zgradilo in vrnilo...

IX.

Leto dni kasneje...

Po oni usodni noči, ko je Miss Julija pred vrati svoje hiše Presa udarila v obraz, se Pres v resnici ni več vrnil. Tetka Belle je imela, žal, prav. To je občutila najnežje Miss Julija, ki je šele sedaj spoznala, da je z vsem svojim bitjem in z vso svojo kljubovalno in svojevlečno naravo v verigah in v oblasti tega poslovskega človeka, ki ga nikakor ni bilo mogoče zlomiti in ga spraviti popolnoma pod njeno oblast.

Miss Julija se je popolnoma umaknila iz življenja. Svojo okoliščino je sovražila in mrzila vsako prijateljstvo. Zaprla v svojih sobah ni marala ne za družbo ne za za-

Ljubljana od včera do danes

Z lepim jutrom je pričel včerajšnji dan, po-
znanje se je poskušalo nekaj spriditi, pa ni bilo
nic nadeja, v poznejših popoldanskih urah je spet
lepo sijalo sonce, in tudi, ko se je zvečer raz-
košati na vzhodnem nebu velik, plavkasto črn
oblak, ni prinesel spremembe. Hladen nočni ve-
ter je na višavah opravljal svoje. Neba sicer ni
do kraja očistil, vendar pa je držal oblake vsak-
sebi, tako da so skozi velike line še vedno me-
žikale redke zvezde. Do jutra se je potem nebo
zamrenilo, davi je bilo že toliko oblakov, da se
sonce ni moglo predreti sivega zastorja. Pa tudi
dokaj hladno je bilo, toplomer je ob sedmih ju-
traj kazal komaj pihih deset stopinj nad ničlo.
To se nam zdi zdaj že hladno, kajne? Pa se ni
tako dolgo, ko se nam je že pri desetih stopinjah
pod ničlo zdelo, da je »močno odjenjalo, da je
postalo skoraj gorko«.

Današnji dan je siv, pust je videti in čmeren,
in če bi bil tak recimo meseca novembra, bi bil
na vso moč dolgočasen. Tako pa ni, saj sloveka
razvedri pogled na vse to lepo zelenje in cvetje,
s katerim sta se bila odela hrib in dol, in s katerim
se zdaj ponasajo vrtovi po mestu in na periferiji.
Tolajšen je ta pogled in človeku postane prijetno
pri srcu, ko ga z leve in desne pozdravlja pisano
cvetje. Maja meseca se tako tudi ob deževnem
vremenu nikomur ne zdi dolgočas, še ob dežju so
sprehodi prijetni. Ko takole greš po zelenem goz-
du in udarjajo ob tla težke kaplje, ki padajo z
listja, se ti zdi, da poslušas posebno lepo godbo,
in dišča svežina, ki te obdaja, ti pomiri srce
kakor bi te pobožala s prijazno roko.

Dobili bomo „Slovenski avtomobilski klub“

Včeraj zvečer je v prostorih Avtokluba v Ljub-
ljani začel predsednik kluba, Praprotnik, šestnajsti
redni letni občni zbor. Najprej je prebral vdanosti
brzojavki Nj. Vel. kraljici Mariji ter knezu na-
mestniku Pavlu, nato pa je pozdravil banovega
zastopnika, načelnika dr. Trstenjaka, ter županovega
zastopnika dr. Brileja. Po predsedniškem poro-
čilu sta drug za drugim pozdravila občni zbor
banov zastopnik načelnik dr. Trstenjak, ter županov
zastopnik dr. Brilej. Sledila so poročila po-
sameznih odbornikov, ki so pokazala, da je v pre-
teklem letu slovenska sekcija delala izredno dobro.
Dr. Zuzek je pri spremembi pravil poročal,
da se ljubljanska sekcija Avtomobilskega kluba
preimenuje v »Slovenski avtomobilski klub«, prav
kakor so bili pred nami že Hrvatske svoje sekcije
preimenovali v »Hrvaški avtomobilski klube«. Ker
bo novi »Slovenski avtomobilski klub« sestavljen
iz mariborskega in ljubljanskega odseka, bo us-
tanovni občni zbor kluba prihodnjo nedeljo, dne
19. maja v Ljubljani ter bosta na njem mariborski
in ljubljanski odsek izvolila na vsakih 25 članov po
enega svojega delegata. Pravila o spremembi in
preimenovanju sekcije v »Slovenski avtomobilski
klub« so bila sprejeta soglasno. Po sprejetju teh
pravil so bile še volitve, pri katerih so bile tako
v upravni odbor, kakor tudi v vse posamezne pod-
odbore ter sekcije izvoljene iste osebnosti.

Prihodnja nedelja bo tedaj važen mejnik v
razvoju slovenskega avtomobilizma. Želimo, da bi
mladi »Slovenski avtomobilski klub« pri svojem
razvoju in poti dosegal čim boljše in čim učinko-
vitejše uspehe!

Vesela mladina na ljubljanskih ulicah

Včeraj v popoldanskih urah so bili naši me-
ščani lahko priče nenavadnemu prizoru. Po mest-
nih ulicah je defilirala »učeta« mladina, ki je

Važna obvestila mestne občine

Nabori mladeničev in pregledi starejših obveznikov v Mestnem domu so zaenkrat ukinjeni. Nadaljevanje in vrstni red bo objavljen v dnevnikih. Prizadeti naj pozivje shranijo.

Pregled uniforme in vojne opreme re-
revnih častnikov v Mestnem domu je do
nadaljnjega odložen.

Inkasanti mestne elektrarne odslej ne bodo
več po večkrat na mesec hodili k strankam zaradi
plačila računov za porabljeni električni tok, ker
je toliko poklicanih na ohranje vaje, da so drugi že
itak zaposleni čez glavo. Zato mestna elektrarna
Ljubljanska vabi vse odjemalce toka, naj inkasan-
tov mestne elektrarne ne odlašajo in si ne do-
ločajo sami poznejših terminov za plačilo, ker in-
kasanti odslej nikakor ne bodo mogli hoditi k
strankam več kot enkrat na mesec. Hkrati pa mest-
na elektrarna opozarja, da mora inkasanti v pri-
meru, če ne prejme plačila takoj ob prvi predlo-
žitvi računa, brez nadaljnjega odklopitja tok in se
na razne reklamacije zaradi odklopa mestne elek-
trarne pri neplačanem računu v nobenem primeru
ne bo mogla ozirati.

včeraj prenehala s šolskim poukom, ker jo čaka
huda končna preskušnja pred odhodom s srednje
šole. Bili so to osmošolci in osmošolke. Močno ve-
selje jih je navdajalo. Za ta slovenski dan pa so se
tudi primerno okrasili in napravili, da bi tako
dignili slavnostni značaj dogodka. Ponekod so
se fantje pokrili s plitvimi, trdimi slamniki, oble-
kli so se v črno, tako da so bili videti kakor pravi
pravcati gospodje, drugod so se šli pa kar ime-
nitne in važne sloje, saj so se celo »ocilindrilili« in
»ohalbkanili«, v gumbnico pa so si vtaknili nageli.
Potem so napravili majhen sprevod, v katerem
so peli naše pesmi in tudi harmonika je zraven
prešerno hreščala. Ljudje, ki so šli ta čas po ce-
stah, kjer je sprevod zavijal, so se ustavljali in
smeje ogledovali to veselo mladino. — Dekleta so
bila dokaj skromnejša kakor fantje, le šopke so
si pripela. Da pa zdaj živimo v časih, ko na svetu
postaja vojaška vzgoja nad vse pomembna, so tudi
dokazala. Lepo v štiristope so se uredila in v
strunnem koraku krenila skozi ljubljanske ulice.
Tako podjetno so šle te zale ljubljanske deklice
kakor prave finske »Lotte«.

Lep praznik je takle konec šolskega pouka po
osmih letih. Zdaj se poslavlja mladina od kolikor
toliko brezskrbnega življenja v srednjošolskih klo-
poh. Resnost življenja prihaja pomalem in za to
resnost je treba zrelosti. Se čez eno stopnico bo
treba — čez hudi zrelostni izpit. Potem pa: sred-
nja šola — z bogom!

Škof dr. Tomažič v Slovenski krajini

Sobota, 15. maja 1940.

Že na binkoštni ponedeljek je škof dr. Toma-
žič prihitiel čez Muro v Prekmurje. Včeraj je po-
delil zakrament ev. birme otrokom tiškeke fare in
popoldan ob 4. uri se je pripeljal v spremstvu g.
dekan Krantz in osebne tajnika g. Kotnika v So-
boto-metropolo Prekmurja. Sobota je bila praznično
razpoložena in državne zastave so plapolale z vseh
hiš v pozdrav predstavniku ev. cerkve. K sprejemu
je prihiteo veliko ljudi tudi iz okolice. Dolg spali-
r pa so tvorili šolski otroci ter dijakine in dijaki
gimnazije. Postavljena je bila tudi častna četa ga-
silcev pod poveljstvom g. Baca.

Najprej je škof pozdravil in mu želel dobro-
doščilo obsoški župan in predsednik cerkvenega
odбора g. Hartner. V imenu Prosvetnega društva ga
je pozdravil g. Brunec in dekleta dekliškega krožka
so mu izročila lep šopek. Dve deklici sta pozdravili
škofa v imenu otroškega vrta in osnovne šole in
mu izročile cvetočih rož. V imenu gimnazije je cer-
kvenega dostojanstvenika pozdravil dijak gimnazije
in mu izročil lep šopek. Vsakemu posebej se je škof
zahvalil za pozdravne besede in poudarjal, da vedno
z večjo ljubeznijo prihaja v Slovensko Krajino, da
se neštetokrat spominj vernih faranov, ki živijo na
tem koščku slovenske zemlje.

Pred vhomom v cerkev je bila zbrana duhov-
ščina iz Sobate in okolice. Med njimi tudi dekan
iz Turnišča g. Jerič, ravnatelj Martinšič in Soboti
g. Vogrin, katehet prof. Šoštar in več župnikov
ter kaplanov. Škofa je pozdravil v kratkih in po-
membnih besedah domači župnik g. Vojkovi. Škof se
mu je zahvalil za izbrane besede in mu čestlita k
uspehu v obsoški fari, nakar je odšel v cerkev,
kjer je izpraševal šolsko mladino krščanskih nauk.

Zvečer ob pol 9. uri je bil v počastitev škofa
cerkveni orgelski koncert, kateremu so prisostvovali
poleg škofa in duhovščine tudi vsi odličniki. Vse
točke koncerta so bile odlično izvedene.

Danes popoldne je bila škofova maša in pri-
diga. Nato pa so se v velikem številu razvrstili bir-
manci, katerim je škof podelil zakrament ev. birme.
Popoldan je škof zapustil metropolo Prekmurja in
odšel v Martjance.

Občni zbor Protituberkulozne zveze

Protituberkulozna zveza v Ljubljani ima le-
tošnji redni letni občni zbor z običajnim dnevnim
redom v nedeljo dne 19. t. m. ob 9 popoldne v
sejni dvorani mestnega načelstva, na kar vse edi-
nice, ki so jim bila poslana vabila, se posebno
opozarjamo. Ob 11 popoldne bo istotam slavnostna
otvoritev protituberkulozne tedna, nad katerim
je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo ban dravske
banovine g. dr. Marko Natlačen. — Protituberku-
lozna zveza v Ljubljani

OPOZORILO!

Železniške poduradnike in njih vdove, upo-
kojene pred novim državnim prometnim zakonom
leta 1923, opozarjamo, naj glede nove uredbe za
draginje, doklade z dne 8. marca 1940 M. s. št. 319
vložijo prošnje, da jim bo po čl. 3 te uredbe priznan
čin in osebna draginjska doklada od 1. apr. 1940.
Prošnja je koleka prosta, nasloviti jo je na pro-
metno ministrstvo v Belgradu ter jo predložiti že-
lezniški direkciji v Ljubljani. — Prošnji je priložiti
overovljen prepis rešenja pokojnine.

koplnosti. Njihova trdoglavost bo podob-
na borbi z mlino na veter.

Da bi bil pripravljen, je začel Pres,
potem ko je bil možko prebrazil svoje
rane po onem brezobzirnem Julijinem de-
janju, rešen vseh obvez do Julije, pridno
preučevati novi položaj in to pri vrelu
zla, na severu. Od tu je, na izkušnjah,
dajal evete doma onim, ki so končno le
začeli vedno bolj in bolj uvidevati, da
ima Preston prav, da govori in dela to,
kar bo prineslo splošne koristi banki in
njim, delničarjem in končno tudi New Or-
leansu samemu.

Čez noč pa se je zgodilo nekaj, kar je
popolnoma preumerno! Prestonove načrte
oziroma vsaj za nekaj časa preprečilo nji-
hovo oživitvorenje. V New Orleansu se
je pojavila prava rumena mrzlica. V za-
četku junija je začela reka Mississippi
prestopati bregove in poplavljal. Okrog me-
sta in tudi v mestu samem so nastala moč-
virja in harja, bolezen je bila neizogibna.
Prebivalci New Orleansa so bili tega že
navajeni, ker se je bolezen javljala vsako
leto po poplavih, toda tega leta se je za-
čela širiti z izredno naglico in v velikem
obsegu. — Najstarejši ljudje niso pomnili
tako težke in tako razširjene rumene mr-
zlice, razen leta 1830, ko so ljudje uničeni
od te strašne bolezni cepali po ulicah kot
muhe. Preston se je moral vrniti. V takih
okolnostih je bil doma dan za dnem več
bolj potreben. Ko je to vedel, se je padel
na pot proti domu. Svojem rojstnemu
mestu je vrnil sebe, znanecmu pa prinesel
ogromno preseanečnjo.

Kakšna je Holandija

Holandsko ozemlje je bilo že od nekdaj neprimerno za naseljevanje, ker je bilo močvirnato zaradi nizke obale, ki so jo stalno preplavljali morjski valovi. Stoletni napor Holandcev, da bi zajezili morje, so bili kronani z uspehom šele konec preteklega stoletja, ko je bilo izgotovljenih več nasipov in sistem prekopov. Najvažnejše regulacijsko delo holandske nižine je bilo dokončano v maju 1932. leta, ko so izsušili Zuidersee jezero.

Danes meri kraljevina Holandija 34.181 km² in šteje nad 42.000.000 prebivalcev, od katerih pa ni niti 200.000 belcev, pač pa 1.000.000 Kitajcev, ki so se priselili na otok zadnja leta. Otok Java je najbogatejši naseljeni kraj na svetu. Prebivalstvo je na zelo nizki stopnji in je njegov položaj iz dneva v dan slabši, ker njegovo število silno raste. V pogledu prosvete, sodstva in higiene pa so razmere na Javi dosti boljše kot v drugih kolonijah.

Prebivalstvo, kolonije, rudno bogastvo, industrija in državna uprava

Nizozemska prekomorska posest je sestavljena iz številnih otokov. To so: Java, ki ima 126.100 km² in šteje nad 42.000.000 prebivalcev, od katerih pa ni niti 200.000 belcev, pač pa 1.000.000 Kitajcev, ki so se priselili na otok zadnja leta. Otok Java je najbogatejši naseljeni kraj na svetu. Prebivalstvo je na zelo nizki stopnji in je njegov položaj iz dneva v dan slabši, ker njegovo število silno raste. V pogledu prosvete, sodstva in higiene pa so razmere na Javi dosti boljše kot v drugih kolonijah.

Drugi velik otok je Sumatra (433.800 km², 8,5 milij. prebivalcev), od katerih je pol milijona Kitajcev in 30.000 Evropejcev; največji pa je Borneo, ki ima 537.000 km², vendar pa najmanj — 2.000.000 prebivalcev. Na tem otoku je 150.000 Kitajcev. Četrta največja otok je Celebes, ki meri 179.400 km² in šteje 4.000.000 prebivalcev. Med temi je 50.000 Kitajcev in samo 8000 belcev. Najzanimivejši je zelo gosto naseljeni (171 ljudi na km²) otok Bali, ki predstavlja center azijskega turizma. Manjši del nizozemskih kolonij se nahaja v Južni Ameriki (Quirino in Guiana) s skupaj 140.700 km² in četrta milijona prebivalci.

Nizozemska je država z velikim prirodnim bogastvom. Letno proizvede 13 milijonov ton oglja, 77.000 ton cinka, primanjkuje pa ji železa. Glavna državna proizvodnja so: mlečni izdelki, meso, krompir, lan, konoplja itd. Les mora uvažati. Nedostatek železa jo dela odvisno od tujine. Holandska ima zelo velike ladjedelnice in številne letalske tovarne, ki delajo tudi za izvoz.

Glavno bogastvo kolonij pa je petrolej, kjer ga proizvajajo 7 milijonov ton letno, predelujejo pa ga v lastnih rafinerijah. Zaradi tega se za te kolonije živo zanimajo Japonci. Dalje so ti kraji bogati na oglju, bauksitu, kavčuku, kavi, čaju, tobaku itd. V ostalih nizozemskih kolonijah, posebno v Guajami, kopljejo zlato, pridobivajo rum, kavo, bauksit itd. Tu so tudi velike rafinerije.

Danes ima Holandija največ katoličanov (2.900.000), potem holandskih reformatorjev (2 mili-

jona 750.000), ljudi, ki ne pripadajo nobeni veri, je 1,2 milijona, okrog 900.000 je protestantov, 115.000 judov in okrog 200.000 pripadnikov raznih veroizpovedi. Verska svoboda je z zakonom zagotovljena, to velja tudi v kolonijah, kjer je večji del prebivalstva mohamedanske, dalje budistične vere itd.

Kulturno je država na zelo visoki stopnji. Obvezni šolski pouk traja že 40 let. Osnovna izobrazba traja 6 let, potem pa sledi triletna »srednja šola«. Številne strokovne šole so imele leta 1937 150.000 dijakov. Univerze so daleč okrog poznane. Najstarejša univerza je bila ustanovljena leta 1575, državna 1614, katoliška pa 1925. Številne so tudi teološke visoke šole. Tudi v kolonijah delujejo številne nižje in srednje šole. Tako v domačih ter v nizozemskem jeziku. Te šole poseba letno okrog 1.800.000 učencev. Univerza je v Bataviji, na njej je bilo predlanskim 8000 po veliki večini domačih slušateljev.

Nizozemska je ustavna kraljevina, katere dinastija ima pravico nasledstva. Sedanja kraljica Vilhelmina je stopila na prestol 23. oktobra 1890. Zakonodavno moč imata dva parlamenta. Vpeljana je splošna volilna pravica; volitve so tajne. Danes je v parlamentih najmočnejša stranka katoliška (31 poslancev). Od 1925 imajo svojo ustavo tudi kolonije. Najvišja oblast je generalni guverner, ki je odgovoren samo kroni. Narodni svet je sestavljen iz domačinov, Kitajcev in Nizozemcev.

Prestolnica Amsterdam šteje blizu 800.000 prebivalcev, drugo največje mesto je Rotterdam (610.000), nad pol milijona prebivalcev pa ima še

Ameriška »Maginotova linija«

»Pripravljeni smo na silo odgovoriti s silo, ako bomo na to primorani... Vse vemo in vidimo, kaj se ta čas v Evropi dogaja, in vemo, kakšne globoke posledice bo vse to imelo tudi za mir v Novem svetu.«

Te stavke je spregovoril predsednik Združenih držav, ko je 15. aprila odprl slavnostno sejo ob priliki 50 letnice obstoja vseameriške zveze.

Maginotova linija »strica Sama«

»Stric Sama« je pripravljen. S tem imenom označujejo Američani svojo Maginotovo linijo. To je zračna linija. Amerika je država, ki ima najmočnejše zračno brodogradništvo na svetu. Njena letala so največja, kar so jih do zdaj zgradili na svetu. In ta letala čuvajo meje ameriške države, ki sega od enega zemeljskega dela do drugega, na tisoče kilometrov daleč.

Edina nevarnost, ki lahko grozi amerškemu kontinentu, pride lahko od zahoda (Japonska). Toda tu že stoji Maginotova linija »strica Sama«. Del nje sega prav v osrčje Tihega oceana. Linija »strica Sama« se prične na najsevernejšem koncu

mesto Batavija na Javi. Nizozemci imajo 300.000 konj, 1,2 milijona govedi, 1,5 milijona svinj, 200.000 radijskih aparatov, nad 100.000 avtomobilov, na vsake tri prebivalce pa pride eno kolo. Zelo razširjen je tisk. Od 79 dnevnikov je 32 katoliških, 32 nevtalnih, 6 liberalnih itd. V kolonijah pa izhaja 40 nizozemskih in 250 domačih časopisov.

Kopna vojska, mornarica in letalstvo

Kadrovska služba traja 11 mesecev. V mirnem času je pod orožjem 60.000 mož, v primeru vojne Nizozemska lahko mobilizira pol milijona mož. Oprema je na visoki, meje so zavarovane z utrditvami in posebnim sistemom obrambe s poplavlami. V kolonijah so samo manjši oddelki, vojska dolžnost je uvedena delno. Vojna mornarica ima v domovini nad 50.000 ton in je sestavljena iz štirih starejših oklopnih (po 3500—7000 ton), ene bojne ladje (4200 ton), štirih rušilcev po 1600 ton, 14 novih podmornic in nekaj pomožnih ladij. Kolonialna mornarica ima nad 30.000 ton: tri nove oklopnice (po 3000—7000 ton), 4 nove rušilce po 1600 ton, 13 novih podmornic in več drugih enot. Vojne baze so: Helder v domovini ter Batavija in Surabaya na Javi v kolonijah. Ladjedelnice pa gradijo: dve križarki po 8300 ton, dve oklopnici po 4200 ton, 12 rušilcev, 10 podmornic in 16 minonoscev. Letalstvo ima okrog 500 letal prve linije v domovini, in 150 v kolonijah. Koliko znaša rezerva, ni znano. Vojni proračun je bil za letošnje določen na 600 milijonov guldenov.

Nizozemska trgovinska mornarica spada med največje na svetu. Ima okrog 1500 ladij s 3.000.000 tonami. Holandska je v nevarnosti, da se bo znašla v vojnem stanju tudi z Japonsko in to zaradi svojih kolonij.

Modne norosti v Ameriki: plinska maska kot klobuk.

Pearl-Harbour je dostopen le osebam, ki imajo za to potrebno dovoljenje, izdano od 14. vojaškega okrožja, h kateremu spada vse Havajsko otočje.

Taki varnostni ukrepi so potrebni še zaradi velikega števila priseljenih Japoncev, ki pa niso vsi ameriški državljani. Od 155.000, kolikor jih je, je samo 120.000 ameriških državljanov. Mladina tod je povsem vdana državi, dočim tega ne moremo trdit za starejšo generacijo. Po vsem tem je razvidno — če upoštevamo še množico priseljenih Kitajcev — da je rumena rasa močno zastopana. Le 67.000 belih vojakov in mornarjev stoji nasproti. Kar pa še preostane ljudi od pol milijona vseh prebivalcev, so pa prvotni prebivalci otočja, Kanaki.

Odkar sta Nemčija in Rusija zasedli Poljsko, je Oahu še strožje zavarovan. Letala v gručah nadzorujejo vse otočje. 500 letal je vedno pripravljeno. Od teh je 150 najmodernejših bombnikov. Podmornice plovejo na opreznost na skrajnih mejah države na morju.

Havaji včasih in sedaj

Če ste kdaj prej slišali besedo »Havajsko otočje«, ste si ga predstavljali nekako takole: Povsod sladki ananas, banane in kokos, podjetni trgovci, havajske domačinke, ki plešejo svoje narodne pleske, okrašene s kitami cvetja, prostorna in lepo urejena kopališča, ob obali vozijo razkošni parniki s številnimi potniki. Vse je bilo kakor v pravljicah. Povsod si videl skupine »filmskih ljudi«, ko so smelali idilične ljubezenske zgodbe pod južnim neбом. Honolulu je bil pravi paradiz na zemlji.

A danes? Na Oahu se je vse spremenilo. Niti sence nekdajnega idiličnega življenja! Nič več ni slišati tu melanholičnega glasu havajske kitare in otočne pesmi domačinov. Slišati je le grmenje topov, pri katerih se urijo vojaki. Po zraku pa rolni na stotine vojnih lovcev in težkih bombnikov, ki so budno na straži za linijo »Strica Sama«.

(mr)

Program radio Ljubljana

Četrtek, 16. maja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 V modernem ritmu (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Veseli godci — 14 Poročila — 18 Pester spored Radij. orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (Dr. R. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje min. za telesno vzgojo — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Pesmice za ples: Jožek in Ježek — 20.45 Reproduciran koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Četrtek, 16. maja: Belgrajska kratkovalovna postaja (YUA, YUB 49.19 oz. 49.18 m, 6100 kc, 10 kw); YUF in YUG 19.69 m, 19.69 m, 15240 kc, 10 kw); 19.40 Poročila v slovensčini. — Belgrad: 21 Havajski kvartet. — Zagreb: 20.30 Zbor. — Bratislava: 22.15 Cig. ork. —

Gozd predstavlja največje naravno bogastvo Norveške. Les daje dela nešteti tisočim norveškega prebivalstva.

V delu sekunde je žvignil nož navzdol in glava je z zamolklim ropotom padla v malo košaro.

Eden od pomočnikov je vzdignil stransko steno in spustil truplo, da se je zavalilo v veliko košaro. Potok krvi je žvignil iz vrata.

Pomočnik pred strojem je pograbil jerbas, v katerem je bila glava, ga zakotalil kakor zelnato glavo v veliko košaro in jo pomagal naglo potisniti v voz, ki je čakal. Vrata na vozu so se zaloputnila in pogladi so konje v skok.

Ko se je Landru bil prvič pokazal pred ječo, sem pogledal na svojo zapesno uro. Zdaj sem pogledal spet. Preteklo je bilo samo 26 sekund.

Casnikarji smo zdrveli k različnim pripravljenim telefonskim vodom. V naših pariških uredništvih so čakali drugi nato, da bodo novice brzojavili po vsem svetu.

Pri vsej zoporni zunanosti usmrtilne te vrste je vse name lažje učinkovalo, kakor pa usmrtilne z vrvo. Nekoč je zvijajoče se telo viselo 17 minut, preden so razglasili smrt.

Landrujeva usmrtilnica je bila tako nagla, da sem jaz z drugimi dopisniki bil tako zaposlen z zapisovanjem, da nisem utegnil opazovati strahotnega prizora. Mlad ataše argentinskega poslanstva, ki si je bil kdo ve kako pribral dostop k usmrtilni, se je peljal z nami v avtomobilu proti Parizu. Roke so mu drhte in bil je videti bolan.

Vsakih nekaj minut je požrl malo konjaka in izpraznil steklenico, preden smo bili sredi mesta.

Zasedba Porenja

Po premirju sem odšel v Alzacijo, da bi videl, kako bo francoska vojska korakala v te »izgubljene pokrajine«, ki jih je Nemčija vzela po vojni leta 1870, kar je nad pol stoletja dolgo obujalo v Franciji maščevalnost.

Povračilo Alzacije in Lotaringije Francije, je bil prvi prijemljivi sad zmage in je dal zagona narodnemu veselju. Francozi so pripravili za slovesno vkorakanje v Metz veliko demonstracijo.

Ko smo prišli v mesto, smo ga našli v živem razburjenju in vsega v plapolajočih tribarvniceh. Soho cesarja Viljema so bili prevrnili s podstavka in razbili šipe nekaterim trgovinam.

Več kakor 100.000 ljudi se je gnetlo na velikem trgu v Metzu. Dve nezdobi sta motili slovesnost.

V začetku parade je konj vrgel s sebe maršala Petaina, ki je vodil čete pri vkorakanju. Pozneje so francoski vojni letalci krožili nizko nad nagneten množico. Medtem ko je 200.000 oči gledalo njihove zavoje, se je eno izmed letal zadelo v žico, strmoglavilo na trg in zarezalo široko vrzel v gosto množico. Propeler in krila so rezala ljudem glave.

Kakor sleherni, sem tudi jaz videl, kako je letalo treščilo. Neskončen trenutek dolgo je vladal smrtni molk, kakaj blizu 100.000 ljudi, otrplih v strahu, je zadrževalo dih. Potem so se oglasili kriki in stokanje ranjencev. Val zmede in strahu je tekkel čez prenapolnjeni trg, kakor veter čez pšenično polje.

Še nikdar nisem videl prizora, ki bi bil vzbujal tako grozo. Takoj je posegla vojaška policija in preprečila, da bi bila izbruhnila zmeda.

Mi dopisniki nismo nikdar zvedeli, koliko je bilo ubitih in ranjenih. Moralo jih je biti zelo veliko, a nismo od nikogar mogli izvedeti podrobnosti, cenzura pa nam je prepovedala, da bi dogodek omenjali.

Iz Metza smo se peljali v Mainz in jedli iz posodja nemškega cesarja v nekdajnjem cesarjevem gradu. Z nami je bil enoroki general Gouraud.

Potem je začela ameriška vojska korakati v tisti del Porenja, ki ji je bil določen po pogojih premirja. Nekaj časa smo imeli glavni

stan v slikovitem mestu Luksemburg, prestolnici velike vojvodine Luksemburške. Mesto so Francozi prepregli z mrežo spletk. Skušali so to malo, neodvisno kneževino priključiti sebi.

V Luksemburgu smo videli zagrenjena nespozumljenja, ki so skoraj hkratu s koncem vojne izbruhnila med ameriško in francosko vojsko.

Nekega dne sem od poročevalskega častnika dobil prepis zapovedi, ki jo je dal maršal Foch, vrhovni poveljnik zavezniških vojsk v ameriške armade. Zapoved je vsebovala določila, kako naj se vede nemško civilno prebivalstvo na ozemljih, ki so ga zasedle vse armade z ameriško vred. Ta določila so bila izredno ostra in trda.

Ker sem zvedel, da je brzojavni vod med Luksemburgom in Parizom popravljen, sem sklenil, da bom poročilo o Fochevih določilih poslal po tej poti. Uro pozneje je prišel k meni poročevalski častnik ves razburjen in zahteval, naj mu listine vrnem. Dejal sem mu, da sem stvar že brzojavno dal naprej.

Zaupno mi je povedal, da je maršal Foch zapoved dal brez posveta z generalom Pershingom. Okrutna vsebina zapovedi je Pershing zbesnila. Branil se je, da bi sodeloval pri izvajanju, in je tako izsilil, da so določila umaknili in jim dali milejšo obliko.

Poročevalski častnik mi je dejal, da ima Pershing določila za »bolj pruska kakor so Prusi samic in da ne bi bil nobenega izvajal v prvotni obliki.

Jaz sem bil edini dopisnik, ki je določila brzojavil. Vsi moji tekmeči so se zadovoljili z običajno potjo in so poročila poslali po motornih slih v Nancy, daleč zadaj v Franciji.

Iz poskusov, da bi moje poročilo prestregli, preden bi prišlo v New York, se je razvila velika zmeda in meškanje.

Nujna uradna poročila so šla v Pariz in Brest, da bi ustavila moje brzojavko, če se ni šla naprej. Druga so šla v Washington in prosila vlado, naj doseže pri našem newyorškem uredništvu, da bi moje poročilo šrtalo, če bi ga bilo že dobilo. Spet druge brzojavke so rotile moje newyorško uredništvo, naj poročila ne objavi.

V resnici pa so poročila zadržali že v Parizu in vojaška cenzura je preprečila, da bi bila nesložnost med Fochem in Pershingom postala javno znana. Prišlo je še do več trenj med ameriški in francoski poveljstvi, toda za nobeno se ni splošno razvedelo, dokler ni bila mirovna konferenca končana.